Nr. 313 Łódź, Wtorek 14 listopada 1922 roku. Rok V

GŁOS POLSKI

DZIENNIK POLITYCZNY, SPOŁECZNY i LITERACKI.

Cena numeru pojedyńczego mrk. 100

Redakcja i Administracja: Piotrkowska 106. Telefon dzienny 199, telefon nocny 799.

Redaktor, lub jego zastępca przyjmują wyłącznie od 5—6 po poł. Rękopisów nie zamówionych Redakcja nie zwraca.

Przed konferencją w Lozannie.

O wspólny front sprzymierzonych. — Zaproszenie Poincarego do Londynu. — Zdenerwowanie w Londynie. — Uspakajające enuncjacje Poincarego. — Ismed-basza o sytuacji. — Delegacja turecka w Lozannie.

* * *

Sytuacja na wschodzie zaostrzyła się i skomplikowała skutkiem postawy kemalisów, którzy odrzucili pakt swego pełnomocnika Rifeta baszy z generałami koalicyjnymi w Konstantynopolu i postawili żądania, niezgodne z umową w Mudanji.

Jak wiadomo, na mocy tej umowy, została rozstrzygnięta na korzyść turków kwestja Tracji, co zaś do Konstantynopola a zwłaszcza cieśnin, to aż do postanowienia konferencji miały one pozostawać pod władzą okupacyjną koalicji.

Tymczasem turcy, którzy wbrew pierwotnemu postanowieniu koaljantów, doprowadzili do faktycznego rozwiązania sprawy Tracji, próbują obecnie zastosować tą samą metodę do Konstantynopola i cieśnin.

Żądają oni niezwłocznej ewakuacji Konstantynopola, co oczywiście nie mogłoby pozostać bez wpływu i na sprawę cieśnin. Zmierzają oczywiście ku temu, aby jeszcze przed zebraniem konferencji w Lozannie stworzyć jaknajwięcej faktów dokonanych.

Tymczasem w koalicji panuje wzajemna nieufność i podejrzliwość. Anglja ma pretensję do Francji za to, iż swą protekcją ośmieliła kemalistów do lekceważenia postanowień koalicyjnych.

Pakt w Mudanji był niewątpliwie ustępstwem gabinetu londyńskiego, a opierał się na przekonaniu, że turcy na otrzymanych korzyściach poprzestaną i że Francja w razie potrzeby stanie obok Anglji w obronie wspólnych decyzji.

Atoli Francja nie okazuje podobnych zamiarów, a tymczasem przewrót faszystowski jeszcze skomplikował położenie, gdyż wysunął apetyty i ambicje Włoch, które pragnęłyby utrzymać wyspy Dodekanezu i może jeszcze coś więcej. Pomiędzy Francją a Włochami doszło do jakiegoś porozumienia poza plecami Anglji, która wskutek tego obawia się, że na konferencji w Lozannie może ją spotkać odosobnienie i porażka.

Lord Curzon życzy sobie uprzednio porozumieć się z premjerem francuskim, ten jednak zachowuje rezerwę, która ma być w związku z zakulisowymi układami Paryża z Rzymem.

W prasie angielskiej znać pewne rozdrażnienie. Według niej robi się ustępstwa dla Turcji przez wzgląd na Francję i na solidarność sprzymierzeńców, gdy wszakże turcy lekceważą i depcą wspólne postanowienia, taż Francja uchyla się od wspólnego obowiązku. Nawet mocno frankofilski „Times" odzywa się w tym duchu i twierdzi, że rząd angielski powinien wziąć udział w konferencji, tylko wtedy, jeżeli upewni się co do solidarnej postawy Francji i Włoch.

Ewentualne wycofanie się Anglji nie byłoby niczem innem jak rozbiciem dzisiejszej koalicji. Obecny premjer angielski Bonar Law na krótko przed upadkiem swego poprzednika w głośnym liście do „Timesa" zaznaczył podobną możliwość.

Wyraził on obawę, iż Anglja, o ile nie znajdzie poparcia ze strony Francji, zrzeknie się obrony wspólnych interesów koalicji i wzorem Ameryki poprzestanie na pilnowaniu interesów własnych.

Ale trudno odgadnąć, na czem polegają „własne interesy Anglji" w sprawie wschodniej. **Vigil.**

LONDYN, 13 listopada. (PAT.) Gabinet angielski wychodząc z założenia, że przedstawiciel Anglji nie może udać się na konferencję w Lozannie, dopóki Anglja nie otrzyma uprzednio zapewnienia, że porozumienie między sprzymierzeńcami jest pewne, postanowił zwrócić się do Poincarego z prośbą o przybycie do Londynu we wtorek lub środę.

PARYŻ, 13 listopada. (PAT.) — Londyński sprawozdawca „Petit Parisien" donosi, że rząd angielski jest zdecydowany tylko wtedy wziąć udział w konferencji lozańskiej, jeżeli uzyska pewność, że trzy mocarstwa koalicyjne utworzą jednolity front, który po wy-padkach w Czanaku uratuje sytuację.

PARYŻ, 13 listopada. (PAT). — Korespondent „Matina" w Lozannie miał wywiad z Ismedem baszą w pociągu między Dijon a Lozanną. Ismed basza oświadczył, że odroczenie konferencji oznaczałoby wielkie niebezpieczeństwo wobec trudności, jakie napotyka rząd kemalistyczny zmuszony z powodu niepewności, wynikającej ze stanu zawieszenia broni, trzymać uzbrojony naród. Ismed podkreślił konieczność pozostawienia wyłącznie kemalistom odpowiedzialności za utrzymanie porządku w Konstantynopolu, co zresztą przyrzeczono kemalistom uroczyście. Nakoniec zaznaczył Ismed, że Francja może darzyć zaufaniem rząd kemalistyczny, którego pierwszem pragnieniem jest utrzymanie z nią ścisłych i serdecznych stosunków.

PARYŻ, 13 listopada (PAT). Havas. Z Londynu donoszą o zaniepokojeniu opinji angielskiej wskutek rzekomej odmowy Poincarego w kwestji spotkania z Curzonem, oraz wskutek opóźnienia udzielenia instrukcji gener. Pelle, dotyczących przyłączenia się do ewentualnego proklamowania stanu oblężenia w Konstantynopolu. Otóż Poincare, jak się dowiaduje Havas, wbrew tym pogłoskom zgodził się na propozycję spotkania z Curzonem, w którem to spotkaniu wziąłby również udział i przedstawiciel Włoch. Wobec tego, że Mussolini nie mógłby przybyć ani do Paryża, ani do Londynu, spotkanie odbyłoby się w miejscowości mniej oddalonej. Zresztą Poincare wyraził swoją zgodę na spotkanie w przekonaniu, że pomiędzy sojusznikami jest już osiągnięte porozumienie na podstawie warunków przyjętych w Mudanji. Z drugiej strony Poincare telegrafował dnia 7 b. m. do gen. Pelle, upoważniając go do ogłoszenia stanu oblężenia w Konstantynopolu, ale dwie depesze, wysłana jedna po drugiej, nadeszły z 48-godzinnem opóźnieniem z powodu przerwania kabla telegraficznego. Pozatem dnia 9 b. m. wysłał Poincare przez Londyn do Konstantynopola wspomniane instrukcje rządu francuskiego, wobec czego nie ponosi już żadnej odpowiedzialności. Generałowie Harrington, Charcy i Montbelli sprzeciwili się jednogłośnie ogłoszeniu stanu oblężenia. Jeśliby Turcja naruszyła konwencję mudańską i zaatakowała wojska sprzymierzonych, to postępowanie jej nie byłoby tolerowane. — Z całokształtu tych okoliczności wynika, że stanowisko rządu francuskiego nie mogło w żadnym razie spowodować tego nastroju nerwowego, który daje się zauważyć w pewnych kołach angielskich i który ustąpi zapewne po wyjaśnieniu istotnego stanu rzeczy.

PARYŻ, 13 listopada. (PAT.) — Przedstawiciel rządu angorskiego w Paryżu otrzymał oficjalne zawiadomienie o odroczeniu konferencji lozańskiej do dnia 20 b. m.

LOZANNA, 13 listopada. (PAT). Wczoraj wieczorem przybył tu delegat turecki Ismed basza i zwrócił się natychmiast do Ferrid beya, przedstawiciela Angory w Paryżu z prośbą o przybycie do Lozanny w celu zbadania sytuacji. Przewidują, że przewodniczący delegacji tureckiej Ismed basza uda się w ciągu tygodnia sam do Paryża.

Po wyborach do senatu.

Rzeczywistość — korektorką.

Już w samem zaraniu okresu wyborczego wypowiedzieliśmy zdanie, że w Polsce obecnej zmagają się ze sobą dwa tylko obozy: obóz sojuszu ciemnoty i pieniądza, uosobiony w endecji, oraz obóz pracy, o prawa swe walczący.

Zrazu rzeczywistość jakgdyby zadawała kłam naszej opinji; do udziału w wyborach stanęło tak wiele stronnictw i ugrupowań, że pierwotny, istotny charakter walki został jakgdyby zatarty. Rozbicie się burżuazji na kilka odłamów, rozbicie się stronnictw robotniczych i włościjańskich, tworzyło złudzenie wielości i wielorakości prądów politycznych tam, kędy, w gruncie, dwa tylko istnieją prądy.

Podczas wyborów do sejmu mury miast naszych oblepione były jeszcze pstrokacizną kolorów partyjnych. Atoli wynik tych wyborów wykazał, że istotne starcie nastąpiło między ósemką a dwójką. Wymowa tego wyniku, jeśli chodzi o społeczeństwo polskie, tak była wielka, że już z pola walki wyborczej w dniu 12 b. m., gdy decydował się skład senatu, większość list pośrednich uległa wycofaniu: rzeczywistość zmiotła z powierzchni to wszystko, co nie odpowiadało charakterowi tej rozstrzygającej batalji między pracą, a wyzyskiem pracy, między dążeniem do oświaty, a żerowaniem na analfabetyźmie mas; między kulturą wysiłku zbiorowego, a hodowlą zastoju, opartego na krzywdzie i upośledzeniu całych warstw społecznych.

Na placu boju pozostały dwie tylko liczby: ósemka i dwójka. Poza nimi pozostał blok mniejszości narodowych, oraz lista komunistów. Olbrzymia tedy, przygniatająca większość społeczeństwa polskiego podzieliła się między te dwa zasadnicze obozy, które reprezentują istotnie, dwa oblicza współczesne narodu polskiego: oblicze, wyrażające dążność ku przyszłości, oraz oblicze, wyrażające ciążenie ku minionemu okresowi zaborów, w którym klasom posiadającym żyło się pod skrzydłami carów i kajzerów wcale nieźle i do którego ścicha, w sekrecie oddychają.

W tem znaczeniu, rzec można, rzeczywistość stała się korektorką: skorygowała ona na kartach życia błędy, popełnione przez partje polityczne. Usunęła grupy, operujące hasłami połowicznemi, kompromisami i dwuznacznikami. Przekreśliła Unję, podcięła N. P. R., pogrzebała centrum mieszczańskie, wyrzuciła poza nawias życia centrum ziemiańskie. Między Ch-je-ną a P. P. S. wyryła—po miastach— przepaść, zdającą się mówić do wszystkich mieszkańców:

— Hic Rodanus, hic salta! Między obozem wstecznictwa, anarchji i wyzysku, a obozem pracy, praworządności i oświaty niemasz ogniw pośrednich. Kto sprzeniewierzy się obozowi jednemu, ten stanąć musi w drugim.

Zważywszy ten prąd radykalizacji, wnosić należałoby, że komuniści nierównie większy byliby odnieśli sukces przy wyborach, gdyby istotnie, w oczach szerokiej rzeszy wyborców, uchodzić mogli za żywioł polski. Niestety, komuniści od chwili pamiętnej inwazji Trockiego noszą nienawistne odium obcości. Nie mieli oni wówczas dość siły, aby wespół z ogólem proletarjatu polskiego, krzyknąć bagnetom rosyjskim; „Precz!".

Zaufali wówczas sile obcej, i odtąd przegrali, zda się, ostatecznie—w układzie sił polskich.

Lumir.

Częściowe wyniki wyborów do senatu.

OKRĘGI	Ilość mand.	LISTY 1	2	3	5	7	8	9	12	15	16	17	24
Warszawa	4		1				2				1		
Wojew. warszawskie	7												
„ łódzkie	8		1	1			4				2		
„ kieleckie	9	1	1	2			4				1		
„ lubelskie	7		1				4				2		
„ białostockie	4												
„ wołyńskie	5												
„ poleskie	3												
„ nowogródzkie	3												
„ wileńskie	4	1?		1			1				1		
„ pomorskie	3					1	2						
„ poznańskie	7					1	5				1		
„ śląskie	4		1				2					1	
„ krakowskie	7		3	1			3						
„ lwowskie	9												
„ tarnopolskie	5												
„ stanisławowskie	4												

Powyższe dane, zestawione na podstawie nieoficjalnych wiadomości, mogą jeszcze uledz zmianom i będą dopełniane w miarę napływających informacji.

KRAKÓW.

KRAKÓW, 13 listopada. (PAT). Nieoficjalny wynik głosowania do senatu w mieście Kraków jest następujący:

Lista Nr 1 otrzymała 318 głosów, Nr 2 — 12.977, Nr 8 — 23.168, Nr 12 — 87, Nr 24 — 11.506. Przebieg wyborów spokojny.

KRAKÓW, 13 listopada. (PAT). Wynik wyborów do senatu w 20 powiatach województwa krakowskiego i miasta Krakowa (brak Nowego Sącza, Jasła i Bochni) jest następujący:

Lista Nr 1 — 132.162, Nr 2 — 64.629, Nr 8 — 100.247, Nr 12 — 24.017, Nr 24 — 27.466.

pod Wilno.

LWÓW.

LWÓW, 13 listopada. (PAT). — Ostateczny wynik wyborów do senatu jest następujący: Lista Nr 1 — otrzymała 8446 głosów, Nr 2 2586, Nr 3 — 1, Nr 5 — 9, Nr 8 — 5.525, Nr 12 — 96, Nr 13 — 101, Nr 14 — 18, Nr 24 — 1894, Nr 23 — 61.

WILNO. 13 listopada. (AW.) — Rezultat wyborów do senatu w Wilnie przedstawia się następująco: Lista Nr 1 — 657 głosów, Nr 2 — 5.121, Nr 3 — 156, Nr 8 — 20.977, Nr 16 — 10.433. Stosunkowo w porównaniu z wyborami do sejmu, najwięcej poprawiły się rezultaty 16, później 8. Lista Nr 2 straciła kilka procent głosów.

W obwodach wiejskich przebieg głosowania spokojny. Przypuszczać można, że rezultaty wyborów do senatu nie wykażą wielkich odchyleń w porównaniu z wynikiem wyborów do sejmu.

LWÓW, 13 listopada. (AW.) — Okręg Nowy Sącz: Lista Nr 1 — 3 mandaty, Nr 2 — 1 mandat, Nr 8 — 1 mandat, Nr 12 — 1 mandat. — Okręg Sandomierz: Lista Nr 1 — 2 mandaty, Nr 3 — 2 mandaty, Nr 3 —2 mandaty, Nr 8 1 mandat. — Okręg Stanisławów: Lista Nr 1 — 1 mandat, Nr 8 — 2 mandaty, Nr 16 — 3 mandaty, Nr 29 (Ukraińcy) 3 mandaty.

LWÓW, 13 listopada. (PAT). — Prowizoryczne obliczenie wyniku wyborów do Senatu z całego powiatu lwowskiego wykazuje, że poszczególne listy otrzymały następujące ilości głosów:

Lista Nr 1 — 8446, Nr 2 — 2586, Nr 3 — 1, Nr 5 — 9, Nr 8 —5525, Nr 12 — 26, Nr 13 — 101, Nr 14 — 18, Nr 24 — 1894, r 23 — 61.

Udział w głosowaniu naogół słaby.

Z PIŃSKA.

PIŃSK, 13 listopada. (AW.) — Przypuszczalny podział mandatów: Lista Nr 2 — 1 mandat, Nr 6 — 1 mandat, Nr 24 — 1 mandat.

W LUBELSKIEM.

LUBLIN, 13 listopada. (PAT) — Wyniki wyborów do senatu w województwie lubelskiem:

Lista Nr 1 — 37.000, Nr 2 — 34.000, Nr 3 — 80.000, Nr 8 — 118.000, Nr 15 — 33.000, Nr 16 — 80.000.

Brak jeszcze wyników z trzech powiatów.

Z RADOMIA.

RADOM, 13 listopada. (AW). — Okręg Radom miasto i powiat: Lista Nr 1 — 41.055 głosów, Nr 2 — 25.556, Nr 3 — 23.523, Nr 8 — 60.151, Nr 16 — 18.458.

Z PŁOCKA.

PŁOCK, 13 listopada. (AW). — Lista Nr 1 uzyskała 6.585 głosów, Nr 2 — 24.182, Nr 3 17.478, Nr 8 — 61.788, Nr 16 — 17.052.

ŚLĄSK.

KATOWICE, 13 listopada. PAT. Tymczasowy wynik wyborów do senatu z Katowic miasta i powiatów bez 1 obwodu jest następujący:

Lista Nr 1 — 2 głosy, Nr 2 — 211, Nr 7 — 357, Nr 8 — 2519, Nr 16 — 6730, Nr 23 — 27. Uprawnionych do głosowania było 15.591, głosowało 10.128, unieważniono głosów 31.

KATOWICE, 13 listopada. PAT. „Goniec Śląski" donosi: Według dotychczasowych nieoficjalnych wyników w śląskim okręgu senackim list. Nr 8 otrzymała 46.787 głosów, Nr 16 — 37.885, Nr 7 — 15.081, Nr 2 — 13255.

KATOWICE, 13 listopada. AW. Przy wyborach do senatu w obwodzie Katowice miasto na listę Nr 2 padło 220 głosów, na Nr 7 — 408, Nr 8 — 2.843, na Nr 16 — 7.057. W dwudziestu czterech obwodach okręgu Pszczyna—Rybnik lista Nr 2 uzyskała 1170 głosów, Nr 7 — 2.829, Nr 8 — 10.123, Nr 16 — 4.720.

KATOWICE, 13 listopada. AW. Na Śląsku, według prowizorycznych obliczeń, blok narodowy uzyska prawdopodobnie 2 mandaty do senatu, 1 niemcy. O jeden mandat będzie się toczyła walka między socjalistami i niemcami.

W powiecie Bielsko uprawnionych do głosowania było 28.460. Głosowało 17.519. Padło głosów na listę Nr 1 — 1.193, Nr 2 — 5.408, Nr 7 — 63, Nr 8 — 5.507, Nr 16 — 5.412, Nr 23 — 8. Przebieg spokojny.

POMORZE.

TORUŃ 13 listopada. (PST.) — Wybory do senatu w województwie pomorskiem, według prowizorycznych zestawień dały wynik następujący:

Lista Nr 1 — 680 głosów, Nr 5 25, Nr 7 — 80.888, Nr 8 — 141.940, Nr 14 — 89. Brak obliczeń z 26 obwodów.

BYDGOSZCZ, 13 (PAT). — Według dotychczasowych zestawień wyników wyborów do senatu w Bydgoszczy i okręgu list. Nr 1 otrzymała 332 głosów, Nr 2 — 63, Nr 7 — 7773, Nr 8 — 29114, Nr 16 — 12246.

Udział głosujących wynosił 82 procent.

WILNO.

WILNO, 13 listopada. (PAT). — Wynik wyborów do senatu w mieście Wilnie przedstawia się następująco: Z ogólnej liczby 55 okręgów obliczono dotychczas wyniki w 52 okręgach.

Lista Nr 1 otrzymała 584 głosów, Nr 2 — 4815, Nr 3 — 114, Nr 6 — 3, Nr 8 — 20841, Nr 22 — 196, Nr 23 — 10.239 Nr 25 — 0, Nr 26 — 0.

WILNO, 13 listopada. (AW.) — Do godziny 8 wieczór obliczone głosy w województwie wileńskiem dały następujące wyniki:

Oszmiana (całość powiat): Nr 1 — 8.581, Nr 3 — 1.570, Nr 8 — 2.769, Nr 16 — 1.923.

Wilejka (całość powiat): Nr 1 — 217, Nr 3 3.289, Nr 8 — 1.587, Nr 16 — 9.508.

Powiat wileńsko-trocki: Nr 1 — 7.392, Nr 3 — 5.010, Nr 8 — 41.140, Nr 16 — 588. Dane z 45 obwodów, brak 26.

Święciany powiat: 33 obwody, brak 21. Nr 1 — 1.765, Nr 3 — 574, Nr 8 — 1.950, Nr 16 — 1.248.

Z powiatu wiszniańskiego szczegółów brak. Najwięcej głosów otrzymała lista Nr 3, następnie 16. Brak zupełnie danych z powiatów bracławskiego i duniłowskiego.

Jako ogólny rezultat wyborów w województwie wileńskiem zapewnione mają po 1 mandacie: Wyzwolenie, Ch-Z-JN i mniejszości. Czwarty mandat przypadnie prawdopodobnie **Piastowi lub Wyzwoleniu.**

Aresztowanie posła komunistycznego.

WARSZAWA, 13 listopada (tel. od nasz. koresp.) — Dowiadujemy się, że wybrany na posła z listy komunistycznej p. Rybacki został wczoraj aresztowany w Warszawie po wyjściu z lokalu wyborczego, w którym oddał głos. Rybacki jest oskarżony z art. 129 K. K. za podpisanie odezwy centralnego komitetu wyborczego komunistów.

Skasowanie wyborów w okręgu kowelskim.

WARSZAWA, 13 listopada (tel. od nasz. koresp.) — Dowiadujemy się, że z Łucka już otrzymano w Warszawie wiadomość od wydelegowanej na Wołyń komisji dla zbadania wyborów w okręgach 56, 57, 58. Z przysłanego przez komisję materjału wynika, że zostaną skasowane prawdopodobnie wybory tylko w okr. 56 kowelskim.

Działalność band na pograniczu Ukrainy.

Nota rządu polskiego.

WARSZAWA, 13 bm. (PAT). Ministerstwo spraw zagranicznych wysłało następującą notę do przedstawiciela pełnomocnego Ukraińskiej republiki:

„Nawiązując do treści noty naszej z dnia 20 października Nr. 8219, ministerstwo spraw zagranicznych stwierdza, że w dalszym ciągu ujawnia się działalność band, formowanych na terytorjum Ukrainy, które następnie przechodzą na terytorjum Polski. Bandy te organizowane są z pośród grup rzekomych robotników, osiadłych na pograniczu polskiem, pod pozorem tworzenia komunistycznych gospodarstw rolnych. Ministerstwo spraw zagranicznych posiada informacje o istnieniu 10 takich grup, utworzonych wyłącznie z byłych wojskowych, a zwłaszcza z b. jeńców armji austrjackiej. Grupy te otrzymują w znacznej ilości konie, rzekomo dla celów rolniczych. Broni dostarczają im „zakordaty", które w dalszym ciągu rozwijają swą działalność na pograniczu Polski. Ministerstwo spraw zagranicznych stwierdza istnienie następujących grup, przeznaczonych do robienia napadów na terytorjum Polski:

Grupa 1. w rejonie Sołonna, Greczany, Wiznowka i Niemiczynce w odległości 8 do 15 klm. od Tarnorudy. Około 200 ludzi i 100 koni.

Grupa 2 w rejonie Iwachnowce, Skotymany, Uwsie, w lasach satanowskich naprzeciw Kręciłowa. Około 50 ludzi, każdy ma konia.

Grupa 3. w rejonie Jaromirka, Germanówka, Zawodńce i Lewada. Około 100 ludzi.

Grupa 4 w rejonie Żabince, Letawa, Słoboda Rożańska i Marjanowska. Około 100 ludzi i 40 koni.

Grupa 5. w rejonie Armany, Kisielówka i Nigin. Około 300 ludzi, koni pod dostatkiem.

Grupa 6 koło Teofilpola.

Grupa 7. Sczasnotki.

Grupa 8. Kukiela.

Grupa 9. Jezupole Wołyńskie.

Grupa 100. Powerosłoje.

Grupy te mają od 50 do 100 ludzi i stosowną ilość koni. Ostatnio, dn. 22 października przeszła Zbrucz w rejonie Szczydłowska pow. husiatyńskiego banda, składająca się z 20 ludzi i posiadająca nawet karabin maszynowy, a dnia 23 tegoż miesiąca --- banda w sile 30 koni, uzbrojona w 4 karabiny maszynowe ukazała się w rejonie Wiśniowczyk nad Strypą.

W tym stanie rzeczy ministerstwo spraw zagranicznych kategorycznie protestuje przeciw tolerowaniu przez rząd republiki ukraińskiej akcji, która pod pozorami gospodarczemi ma na celu zamiary wrogie w stosunku do ludności Rzeczypospolitej polskiej.

Powtóre domaga się natychmiastowego przeprowadzenia dochodzeń w nadgranicy w komunistycznych gospodarstwach rolnych celem ukarania winnych.

Po trzecie ukrócenia działalności i ukarania tych funkcjonarjuszy rządowych i współpracowników organizacji politycznych, znajdujących się w zależności od rządu ukraińskiej republiki, którzy czynnie popierają powyżej przedstawioną wystąpienia działalność.

Kronika polityki polskiej.

— Powrócił do Warszawy i objął urzędowanie poseł hiszpański p. Auerra.

— We wtorek dn. 14-go b. m. wyjeżdżają do Wilna: p. minister wyznań religijnych i oświecenia publicznego p. Kamieniecki i min. robót publicznych in. Łopuszański. Ministrom towarzyszyć będą p. Jan Friling, sekretarz min. Kamieńskiego, oraz p. Nestorowicz, dyr. departamentu w ministerstwie robót publicznych.

Egzamin dla urzędników państwowych.

WARSZAWA, 13 listopada (AW) Niektórzy ministrowie opracowują projekt rozporządzenia o podobnym egzaminom wszystkich urzędników państwowych do VII st. sł. włącznie. Projekty tego rozporządzenia złożone są w prezydjum rady ministrów i wkrótce mają być rozpatrywane na **radzie ministrów.**

Sytuacja w Niemczech.

Nowy projekt niemiecki dla komisji reparacyjnej. — Komisja uzna propozycje dotychczasowe za niewystarczające. — Sprawa rekonstrukcji gabinetu rzeszy.— Posiedzenie reichstagu. — Separatystyczne dążenia Hanoweru.

BERLIN, 13 listopada. (A. W). Na poniedziałkowem posiedzeniu gabinetu rzeszy uchwalono zwrócić się z nową ofertą do komisji reparacyjnej. Odnośna nota ma być sformułowana 14 bm. Ma ona wyrażać gotowość banku rzeszy przystąpienia z większą sumą marek złotych do akcji banków zagranicznych na rzecz stabilizacji marki.

BORDEAUX, 13 listopada. (A. W). Komisja reparacyjna w Paryżu już w najbliższym czasie podejmie dalsze obrady. Nie jest wykluczonem, że jeszcze przed konferencją brukselską komisja reperacyjna zawiadomi rząd niemiecki że uważa propozycje jego za niewystarczające.

WIEDEŃ, 13 bm. (A. W). Berlińscy sprawozdawcy tutejszych dzienników donoszą, że 13 b. m. zapadną prawdopodobnie ważne decyzje w sprawie rekonstrukcji gabinetu. Jest prawie pewnem, że minister finansów Hermes wstąpi z gabinetu. Wedle życzenia kanclerza Wirtha miejsce jego ma zająć socjalista Hilferin. Ponieważ jednak socjaliści nie są za koalicją ze stronnictwem ludowem, zostanie prawdopodobnie utworzony gabinet ze stronnictw burżuazyjnych, z wyłączeniem socjalistów. Ostateczna decyzja zależy obecnie od stanowiska, jakie zajmie centrum.

BERLIN, 13 listopada. (A. W). Konferencja międzypartyjna dla opracowania programu polityczno-ekonomicznego na posiedzeniu niedzielnem doszła do zasadniczego porozumienia między przedstawicielami 5 stronnictw w sprawie politycznej części tego programu. W drugiej części tego programu, odnoszącej się do kwestji waluty, nie zdołano osiągnąć porozumienia, wobec czego pertraktacje, jako bezcelowe, zerwano; mianowicie wyłoniła się wielka różnica zdań między socjalistami a niemiecką partją ludową w kwestji stabilizacji marki.

BERLIN, 13 listopada. (A. W). Reichstag odbył 13 bm. po dłuższej przerwie pierwsze posiedzenie, które trwało tylko kwadrans. M. in. przyjęto w trzeciem czytaniu konwencję polsko- niemiecką, w sprawie górnictwa na Górnym Śląsku. Następne posiedzenie we wtorek 14 bm. Ekspose kanclerza zostało odroczone.

BERLIN, 13 listopada. (A. W). Walne zgromadzenie partji separatystów hanowerskich uchwaliło natychmiastowe przedstawienie wniosków o plebiscycie w sprawie odłączenia Hanoweru od Prus.

Sytuacja w Konstantynopolu.

Rządy Riffet baszy. — Jak należy rozumieć żądania ewakuacji Konstantynopola. — Wzmocnienie żandarmerji.

KONSTANTYNOPOL, 13 b. m. (Pat). Ze źródeł angielskich donoszą, że Riffet basza objął definitywnie całkowitą kontrolę nad administracją i odmówił uznania przez Turcję systemu kapitulacji, który jego zdaniem nie da się pogodzić z ustawami przyjętemi przez Angorę. Riffet basza zniósł jednocześnie dodatkowe taksy nałożone na zboże i zgodził się na 30 dni zwłoki dla wprowadzenia zakazu wywozu artykułów zbytku oraz postanowił nałożyć taksę w wysokości 15 proc. na wszystkie przedmioty zbytku, które osoby zainteresowane otrzymają w ciągu tego 30-dniowego okresu. Riffet basza, który ma domagać się zniesienia więziennictwa, będącego pod zarządem państw sprzymierzonych, odmówił kompetencji ciału międzysojuszniczemu do regulowania sporów, powstałych między sprzymierzeńcami a tubylcami.

PARYŻ, 13 bm. (Pat). „Petit Parisien" podaje wywiad swego korespondenta w Konstantynopolu z Riffetem baszą. Riffet basza oświadczył, że nota, złożona przedstawicielom państw sprzymierzonych w sprawie ewakuacji Konstantynopola przez wojska sojusznicze, była źle interpretowana. Riffet zaznaczył, że rząd angorski zwrócił się do państw sprzymierzonych z prośbą, a nie z żądaniem ewakuacji Konstantynopola. Wobec tego ewakuacja zależała od zgody sojuszników na tę prośbę.

WIEDEŃ, 13 listopada. (PAT). „Neue Freie Presse" donosi z Londynu: Ismed basza przyjął dzisiaj francuskiego charge d'affaires w Bernie, by wysłuchać nadesłanych temu ostatniemu instrukcji z Paryża. Po tej konferencji Ismed basza zawiadomi go, czy przed otwarciem konferencji lozańskiej uda się do Paryża.

PARYŻ, 13 bm. (Pat). Depesze nadchodzące z Konstantynopola donoszą, że oddziały żandarmerji i policji kemalistycznej, pochodzące z Azji, są w dalszym ciągu wzmacniane.

Program faszystów czeskich.

PRAGA, 13 listopada (A. W.) Faszyści czescy ogłosili swój program. Oświadczają oni, że gotowi są poprzeć rząd o ile zaprowadzi oszczędności, zapewni minimum egzystencji robotnikowi, otworzy zakłady karne dla próżniaków, wprowadzi karę śmierci dla szpiegów, zdrajców stanu i defraudantów majątku państwowego.

Rocznica zawieszenia broni.

LONDYN, 12 listopada (Pat). Obchodzono tu uroczyście rocznicę zawieszenia broni. Król w towarzystwie księcia Walji i Yorku, oraz w towarzystwie dygnitarzy wojskowych udał się na grób nieznanego żołnierza, gdzie złożył wieniec, poczem przez dwie minuty zachowano milczenie. Olbrzymie tłumy uczestniczyły w uroczystości.

WASZYNGTON, 12 listopada (P). Rocznicę zawieszenia broni obchodzono bardzo uroczyście w całych Stanach Zjednoczonych. Harding w towarzystwie ministrów złożył wieniec na grobie nieznanego żołnierza.

Zjazd pretendentów do tronu carskiego.

BERLIN, 13 listopada (Tel. wł. „Głosu Polskiego") — Była cesarzowa wdowa Marja Teodorówna zainicjowała na Boże Narodzenie zjazd w Kopenhadze wszystkich pretendentów do tronu carskiego. Przybyć mają Mikołaj Mikołajewicz, Cyryl Włodzimierzowicz i inni wielcy książęta.

Nowa biała księga.

BERLIN, 12 listopada. (A. W.) Ministerstwo spraw zagranicznych zamierza wydać w najbliższym czasie białą księgę ze wszystkimi notami, wymienionemi między ministerstwem a koalicyjną komisją rządzącą w okupowanych terenach Westfalji i Nadrenji.

Odłożenie konferencji bałtyckiej.

RYGA, 13 listopada (Pat). — Prasa fińska donosi, że projektowana w listopadzie konferencja ekonomiczna państw bałtyckich została odłożona aż do utworzenia się nowego rządu fińskiego.

Ameryka po wyborach.

LONDYN, 13 listopada. Korespondenci pism angielsk. otrzymali od jednego ze znanych polityków amerykańskich kilka wyjaśnień dotyczących znaczenia obecnych wyborów. Otóż po wyborach okazało się, że prezydent Harding z trudem zdobył jaką taką większość w kongresie, przyczem nowowybrani członkowie tworzą ścisły antyrządowy blok.

Od roku już rolnicy i obszarnicy z pomiędzy republikańskich i demokratycznych posłów utworzyli blok rolny. Nawet wtedy, gdy rząd posiadał w kongresie większość, ów blok stanowił dużą przeszkodę. Obecnie zaś, wobec znikomej większości, jaką posiada rząd, blok ten stał się niebezpieczeństwem.

Jakkolwiek trudno obecnie cokolwiek przewidzieć, wydaje się jednak, że prezydent Harding zdecyduje się na rewizję tak nagle wprowadzonej nowej taryfy celnej.

Przy obecnych prądach politycznych i społecznych w Ameryce, żadna partja polityczna nie odważyłaby się podjąć na nowo polityki prezydenta Wilsona.

Fedak przed sądem.

Przemówienie prokuratora.

LWÓW, 13 listopada. (A. W.) Na wstępie poniedziałkowych rozpraw, ogłoszono uchwałę trybunału, odrzucającą wnioski obrony, co do uzupełnienia 45 pytań, przedłożonych sądowi przysięgłych, przez dodanie pytań obrony, oraz wykreślenie niektórych pytań głównych. Trybunał uznał pytania za ustalone i udzielił głosu prokuratorowi Guertlerowi.

Prokurator zaznaczył na wstępie, że społeczeństwo polskie z chwilą odzyskania wolności politycznej, wyciągnęło bratnią dłoń do wspólnej pracy z narodem ukraińskim, lecz dłoń tę odrzucono. z podszeptów szatańskich narodził się gwałt i zdrada. Pierwsza część oskarżenia to zbrodnia mordu a nie polityczna. Prokurator zaznaczył, że gdyby go nawet miał spotkać taki los, jaki spotkał tych, co umieszczeni zostali na czarnej liście ukraińskiej, nie będzie ukrywać prawdy i zedrze z niej osłonę. Prokurator stwierdza, że obrona godzinami całemi mówiła o rzeczach, nie mających nic wspólnego z aktem oskarżenia i metodą tą zdążała do uzasadnienia pobudek zbrodni. Starano się przedstawić krzywdy i udowodnić, że wynikiem tych krzywd była zbrodnia Fedaka. Tu jednak nie naród ukraiński staje się poszkodowanym, tylko jego przywódcy. Jeżeli młodzież ukraińska chce czerpać naukę w polskich zakładach, nie bojkotuje się jej. — Tych, którzy chcą podać rękę do zgody, umieszcza się na czarnej liście. Na włościanach, którzy życzą sobie spokoju, urządza się zamachy. Hasłem: „Śmierć zdrajcom" zmusza się naród ukraiński do solidarności. Metoda obrony zmierza do postawienia rządu polskiego w stanie oskarżenia.

Omawiając kwestję pobudek Fedaka, prokurator stwierdza, że pobudki te stwierdzone zostały szczerze natychmiast po zamachu w policji i sądzie. Na rozprawie sądowej usiłowano wytłómaczyć je dzięki taktyce obrony. Prokurator stwierdza, że istotnem źródłem zbrodni Fedaka jest posłuszeństwo wobec tych, którzy mu tę zbrodnię wykonać kazali. Prokurator zapytuje Fedaka, czy nic nie wiedział, o tych strasznych mordach dzieci i kobiet, o internowaniach i rabunkach, czy nie słyszał o Złoczowie i obozie Kaszczewskim, o tych wszystkich mordach na narodzie polskim, — które historja zapisała. Prokurator wykazuje, że szkoły i zakłady naukowe stoją dla młodzieży ukraińskiej otworem i nikt nie stawia im przeszkód w kształceniu się. Ale zapewne niema takiego rządu na świecie, któryby patrzył spokojnie na istnienie tajnych uniwersytetów, w którychby się uprawiało akcję polityczną, zostającą w sprzeczności z ustawą prawną. Fedak skarży się na kolonizację polską, która rzekomo wydziera chłopom ukraińskim warsztaty pracy. A czegóż dziś jesteśmy świadkami? — mówi prokurator. Od Zbrucza po San ten warsztat pracy płonie. Podstawą motywów Fedaka mógł być tylko żal za utraconem, za tem, co było szczytem jego pragnień i co mu los wyrwał. Jest to jednak, zdaniem prokuratora nie piękne, nie bohaterskie, gdyż jest uczuciem zemsty i nienawiści. Nie my mamy ocenić — mówi prokurator — czy Fedak jest bohaterem dla swego narodu, lecz my mamy ocenić jego czyny ze stanowiska sprawiedliwości, ładu i interesów naszego państwa. To, co zdziałał Fedak, jest w łączności z działalnością innych oskarżonych, zaś ich akcja nie jest wyrazem narodu ukraińskiego, który żąda spokoju, tylko wyrazem pewnej grupy zorganizowanej, która chce za wszelką cenę zniszczyć życie polskie. Szał Fedaka związany jest z tymi faktami, na które patrzymy do dziś dnia. Po zamachu Fedaka młodzież na wiecach wznosiła okrzyki na jego cześć i uchwaliła kontynuować jego metody. — Organ tej młodzieży „Nasz Szlah" nazywa naszych bohaterów bandą Iwaszkiewicza".

Dalszy ciąg przemówienia 14 b. m.

Uchwały rady ministrów.

WARSZAWA, 13 listopada (Pat) Rada ministrów na posiedzeniu w dniu 13 b. m. zatwierdziła statut związku kolejarzy: „Zjednoczenie zawodowe polskie", uchwaliła wniosek p. ministra spraw wewnętrznych o włączeniu wsi Podwołkow do gminy Kosicze, rozporządzenie w sprawie podwyższenia kwot, przewidzianych w ustawie o ubezpieczeniu pensyjnem funkcjonarjuszy w służbie prywatnej i niektórych funkcjonarjuszy w służbie publicznej, rozporządzenie w sprawie rozszerzenia na województwa wschodnie i ziemię wileńską mocy ustawy o ustalaniu i wynagradzaniu nauczycieli szkół powszechnych, oraz w sprawie uposażenia nauczycieli publicznych szkół powszechnych, inspektorów szkolnych i ich zastępców, rozporządzenie w sprawie rozciągnięcia na województwa wschodnie i ziemię wileńską mocy dekretu o kształceniu nauczycieli szkół powszechnych, oraz załatwiła szereg spraw bieżących.

Sprawa konkordatu ze stolicą apostolską.

WARSZAWA, 13 listopada (AW) Dziś w ministerstwie wyznań religijnych i oświecenia publicznego, pod przewodnictwem ministra Kamienieckiego, odbyła się druga z rzędu konferencja, poświęcona opracowaniu projektu konkordatu ze stolicą apostolską. W obradach m. in. wziął udział prof. rektor Abraham ze Lwowa, oraz delegaci zainteresowanych ministerjów.

Likwidacja organizacji Petruszewycza w Czechach.

WARSZAWA, 13 listopada (tel. od nasz. koresp.) — Podobno władze czesko-słowackie postanowiły zlikwidować na swojem terytorjum organizacje Petruszewycza, popierające wystąpienia zbrojne przeciwko Polsce na terytorjum Galicji Wschodniej.

Ofiary rewolucji rosyjskiej.

Każdy wielki przewrót, zmieniając formę rządu, staje się jednocześnie przyczyną zmiany stosunków społecznych. Ci, którzy byli potężni i bogaci, stają się nagle nędzarzami.

To samo było za czasów Rewolucji francuskiej, a Restauracja nie była bardziej litościwe dla mężnych oficerów Napoleona; to samo powtórzyło się przy rewolucji rosyjskiej i niemieckiej.

Znane są losy kuzynek Hindenburga i dalekich kuzynek cara, którzy w otoczeniu innych uciekinierów pozowali do filmów amerykańskich, aby zarobić na życie.

Osoby z arystokracji rosyjskiej, wielcy panowie, którzy stracili swoje dobra i majątki, oficerowie, którzy niedawno błyszczeli od złota i orderów, rozproszyli się po całym świecie.

Niektórzy, zdoławszy uratować resztki swego majątku, żyją skromnie na uboczu, nie zatraciwszy swej dumy.

Większość jednak zmuszona była zabrać się do pracy.

Książę Ignatiew, generał-gubernator miał trzech synów, z których każdy zajmował wysokie stanowisko w armji. Jeden z nich został teraz szoferem, drugi pracuje jako robotnik na okręcie. Włodzimierz Luciński, dawny radca stanu, prawnik, władający ośmioma językami, jest korektorem w drukarni w Paryżu. Pułkownik Skuliskowski, były komendant Wilna, jest kelnerem w skromnej restauracji.

Mienszikow, syn wielkiego literata i dziennikarza, jest szoferem, żona jego pracuje w fabryce perfum. Szoferem jest także kapitan Skadowski, kawaler legji honorowej.

Książę Koszebij, oficer gwardji cesarskiej, pracuje w fabryce automobilów.

A pełne uroku księżniczki z cesarskiego dworu są sprzedawczyniami w wielkich sklepach stolic europejskich. g.

Drużyny czerwonych sokołów.

LWOW, 12 listopada (A.W.). Młodzież komunistyczna na Ukrainie organizuje od szeregu tygodni pod egidą władz sowieckich w miastach gubernialnych i powiatowych drużyny czerwonych sokołów, jako zrzeszenia gimnastyczne. Na instruktorów tych drużyn powołano instruktorów niemieckich, którzy przybyli z Moskwy i pełnią swe funkcje w Odesie, Kijowie i Winnicy.

Warszawa.

Podwyżka cen biletów tramwajowych.

W pismach warszawskich ukazała się wczoraj notatka, że cena biletu tramwajowego w Warszawie ma być podwyższona do 150 Mkp. Okazuje się, że podwyżka jest przewidziana, ale nie do 150 Mkp., a do 200 Mkp. natomiast nie teraz jeszcze, a dopiero od 1 grudnia.

Danina na dom akademicki.

Na ostatniem onegdajszem zebraniu Bratniej pomocy stud. uniwersytetu, uchwalono opodatkować wszystkich członków na rzecz budowy domów akademickich.

Danina wynosi jedną trzydziestą część zarobku miesięcznego, względnie jedną trzydziestą część kosztów utrzymania.

Z daniny tej Bratnia pomoc ma nadzieję uzyskać kilkanaście miljonów marek.

Dopłata 300 procent do komornego na rozbudowę stolicy Warszawy.

Magistrat złożył radzie miejskiej projekt dopłaty 300 procent do komornego z roku 1919 na cele rozbudowy miasta.

Projekt ten dostał się już na plenum rady miejskiej, ale został odrzucony. Rada miejska nie chciała bowiem przed wyborami uchwalać nowych podatków.

Podatek ten da 1 miljard rocznie.

Laureaci nagrody Nobla.

Stokholm, 10 listopada. Nagrody Nobla otrzymali: fizyka: za rok 1921 — Einstein (Berlin) za rok 1922 Niels Bohr (Kopenhaga). Chemja: za rok 1921 Frederik Soddy (Oksford), za rok 1922 Francis William Aston (Cambridge). Prócz tego akademja przyznała nagrodę literacką za rok 1922 hiszpańskiemu dramaturgowi Iacinto Benavente.

Sława

EINSTEINA

rozbrzmiewa po całym świecie. — Nawet poza teorją względności, uczynił on tyle odkryć, że nazwisko jego zajmie wybitne miejsce w historji nauk matematycznych i przyrodniczych. Znana jest jego **teorja Brovnowskich ruchów molekularnych.** Jest to rodzaj drżenia, w które wpływ ciepła wprawia najmniejsze ciałka i które identyfikuje się z ruchem widzialnych i niewidzialnych molekułów. **Badania innych uczonych w zupełności potwierdziły teorję Einsteina.**

NIELS BOHR

jest to młody fizyk atomistyczny, syn znanego kopenhaskiego fizjologa. Teorja jego o krążeniu **elektronów dokoła jądra atomowego** znana jest uczonym całego świata. Już Rutherford (także laureat Nobla) dowiódł, że atomy składają się z pozytywnie naładowanego jądra, dokoła którego krążą z szaloną szybkością negatywnie naładowane elektrony. Elektrony te tworzą stałe pierścienie planetarne. Doświadczenia wykazały, że: przy emisji światła elektron przechodzi z szerszego pierścienia na węższy, a przy pochłanianiu światła, z węższego na szerszy. Zasługą Bohra jest wyjaśnienie tego zjawiska. W ostatnich latach Bohr uczynił cały szereg atomistyczno-fizycznych odkryć i zdobył jedno z pierwszych miejsc wśród europejskich uczonych.

Jest on człowiekiem jeszcze młodym, gdyż **liczy dopiero lat 37.** Już jako 20-letni student otrzymał złoty medal duńskiego królewskiego towarzystwa naukowego. Po dwóch latach został doktorem sztuk pięknych przy kopenhaskim uniwersytecie, a ukończywszy rok 24-ty wydał dzieło swe o teorji elektronów i został doktorem filozofji.

SODDY,

trzeci laureat, **jest uczniem i współpracownikiem Rutherford'a.** Po części wspólnie ze swym nauczycielem, a po części samodzielnie, **Soddy odkrył cały szereg** nowych pierwiastków chemicznych, z których znany wszystkim tor znajduje praktyczne zastosowanie w medycynie.

Wspólnie z Ramsay'em odkrył przemiane pierwiastków, jak naprzykład przemianę radu w hel. — Wyjaśnił on także rozpad zawierających rad pierwiastków.

Główne odkrycie czwartego laureata

ASTONA

jest, tak jak i poprzednie, zrozumiałe tylko w związku z pracami jego poprzedników. Po całym szeregu genjalnych badań Aston określił **ciężar gatunkowy atomów i dowiódł niezbicie, że liczby,** wyrażające ów ciężar, są zawsze całkowite. Jego prace ukazały się w druku dopiero w roku 1919.

JACINTO BENAVENTE

jest najznakomitszym dramaturgiem hiszpańskim. Niektóre z jego dramatów zostały przetłomaczone na inne języki i cieszyły się dużem powodzeniem.

Gdy w roku 1901 Nobel przeznaczył swój majątek na cele naukowe i wyznaczył cztery nagrody, suma wynosiła 35 miljonów przedwojennych marek, a nagrody po **150.000 szwedzkich koron.**

Od tego czasu nagrody zmniejszają się wskutek coraz to ciągle powiększających się podatków i opłat rządowych. W ubiegłym roku nagroda wynosiła **121.000** koron, a obecnie jest zapewne jeszcze mniejsza.

Pomimo to nagrodzeni otrzymają dosyć pokaźne sumy. **Einstein otrzyma około 200 miljonów niemieckich marek,** anglicy po 7000 funtów, a hiszpan 200.000 pesetów.

Inż. J. H.

Akcja zarobkowa w Łodzi.

Strejk w przemyśle włókienniczym.

Strejk w fabrykach włókienniczych trwa w dalszym ciągu.

Wczoraj i onegdaj z kilku fabryk fabrykanci wywozili towary w asystencji policji, wskutek czego miały miejsce konflikty z robotnikami, którzy nie pozwalali wywieźć z fabryki towaru. Równocześnie **wielu przemysłowców, nie należących do związku, usiłowało pogodzić się z robotnikami, proponując podpisanie cennika, na co jednak związki zawodowe nie zgodziły się.**

Wczoraj odbywały się w związkach przemysłowców narady i **dziś lub jutro prawdopodobnie zwołana zostanie wspólna konferencja.** (bip)

Konferencja w sprawie strejku nauczycieli.

Jak już donosiliśmy, **związek nauczycieli szkół żydowskich zwrócił się do inspektora pracy z prośbą o interwencję** celem zlikwidowania trwającego już od dłuższego czasu bezrobocia.

Obecnie **inspektor pracy zainicjował konferencję, która odbędzie się we środę.** bip.

* * *

W związku z trwającem bezrobociem nauczycieli szkół żydowskich, odbyło się onegdaj nadzwyczajne ogólne zebranie nauczycieli.

Zebranie zagaił p. Krzak, następnie sprawozdanie ze stanu obecnego prowadzonej akcji ekonomicznej złożył p. Ginsburg. Stanowisko strejkujących nauczycieli umotywował p. Szulman w dłuższem przemówieniu.

Po pięciogodzinnych dysputach przyjęto jednogłośnie rezolucję następującej treści:

„Nadzwyczajne ogólne zebranie nauczycieli szkół pryw. i społecznych protestuje jaknajenergiczniej przeciwko postępowaniu właścicieli i zarządów szkół społecznych. Zmuszanie nas do pracy, przez angażowanie łamistrejków, uważamy za akt gwałtu, dokonany na nauczycielstwie, pracującem w ciągu całego zeszłego roku w warunkach nader opłakanych pod względem ekonomicznym i hygienicznym. Obecnie po 3-tygodniowem trwaniu bezrobocia, właściciele szkół prywatnych i społecznych zaproponowali najhaniebniejsze pensje głodowe, a mianowicie: **60.000 Mkp. za miesięczną pracę** (za 3 godziny pracy dziennie. — Przyp. red.)

Wobec powyższego ogół zebranych nauczycieli protestuje przeciwko takiemu postępowaniu i jednogłośnie uchwala **kontynuować nadal strejk aż do osiągnięcia słusznych warunków płacy.**

O pensje pracowników miejskich.

Magistrat zwrócił się do rady miejskiej w sprawie podwyższenia poboru pracowników miejskich, względnie mnożnika na miesiąc listopad r. b. (bip)

Akcja ekonomiczna dozorców.

Donosiliśmy już o piśmie, jakie skierowali dozorcy do ministra pracy w związku z wystawionemi żądaniami podwyżki płac. Związek dozorców żądał zwołania nadzwyczajnej komisji rozjemczej z udziałem delegata ministerstwa pracy, która to komisja zlikwidowałaby ostatecznie zatarg między dozorcami a właścicielami domów. W związku z tem **w najbliższych dniach odbędzie się w inspektoracie pracy posiedzenie nadzwyczajnej komisji rozjemczej,** wobec czego jest nadzieja, iż do bezrobocia dozorców nie dojdzie. (bip)

Wiadomości bieżące.

—o—

Dzisiejsza pogoda.

Komunikat państwowego instytutu meteorologicznego.

Prawdopodobny przebieg pogody w dniu dzisiejszym:

Zachmurzenie zmienne (mglisto, miejscami wypogodzenie się), temperatura w pobliżu zera. Słabe wiatry północno-wschodnie lub lokalne.

Coraz drożej — coraz gorzej.

W najbliższych dniach ma być znów podwyższona taryfa tramwajowa. Odnośny wniosek przedstawiony zostanie radzie miejskiej do uchwalenia. (bip).

Podatek od obrotu.

Celem określenia wysokości poboru podatku od obrotu na rok administracyjny 1923, magistrat opracował odpowiedni projekt, który wniesiony zostanie na najbliższe posiedzenie rady miejskiej. (bip).

Wykonanie reformy rolnej.

Jak się dowiadujemy, przy parcelacji majątków państwowych w województwie kieleckiem: 1) w pow. koneckim — maj. Marywil (gm. Szydłowiec), 2) w powiecie radomskim — maj. Chrzanów (gm. Wolanów) i 3) w pow. częstochowskim — maj. Hutki (gm. Rększowice) zostały wydzielone działki z budynkami. Podania o nabycie ośrodków powyższych winny być składane w okręgowym urzędzie ziemskim w Kielcach.

Do podań należy dołączyć życiorys, oraz dokumenty, stwierdzające przygotowanie rolnicze i ewentualnie specjalne kwalifikacje.

Osoby z fachowemi studjami wyższemi i dłuższą pracą społeczno-rolniczą, posiadają pierwszeństwo.

Kto pokieruje pożyczką złotą.

Jak się dowiadujemy, akcją pożyczki złotej po ustąpieniu dyrektora Statkiewicza kierować będą p. Kochanowski w urzędzie pożyczek państwowych i p. Goerne, nacz. jednego z wydziałów w departamencie kredytowym.

Stanowisko dyr. tego departamentu na razie nie zostało jeszcze obsadzone.

Z komitetu pomocy jeńcom.

W czwartek, 16-go b. m., w sali województwa łódzkiego, odbędzie się posiedzenie komitetu pomocy jeńcom i repatrjantom. Na posiedzeniu tem rozważane będą sprawy pierwszorzędnej wagi, związane z odbudową pow. grodzieńskiego.

Ratyfikacja konwencji w sprawie ruchu automobilowego.

Weszła w życie ustawa sejmowa w sprawie ratyfikacji konwencji o ruchu automobilowym, zawartej w Paryżu dnia 11 października 1909 roku.

Ustawa upoważnia Naczelnika państwa do podpisania ratyfikacji konwencji **powyższej.**

Ucieszna historja 6000 dolarów.

Kradzież w banku berlińskim. — Farbowane lisy. — Zabroniony wywóz.—W wiedeńskiem więzieniu.— Zawiedzione zaufanie. — Waluta płynie do Polski. — Epilog w Łodzi.

W sierpniu r. b. w Głównem towarzystwie dyskontowem w Berlinie złożono 6000 dolarów amer. **Pieniądze te w niewyjaśniony sposób nagle zniknęły.**

W banku tym pracowało 400 urzędników, wobec czego **trudno było wpaść na ślad zręcznego złodzieja.**

Wreszcie podejrzenie padło na 2 urzędników, którzy **nagle ulotnili się z Berlina.**

Uzyskali oni fałszywe dowody osobiste, zmienili sobie nawet kolor włosów i **wyjechali do Wiednia.**

W ślad za nimi udali się funkcjonarjusze policji berlińskiej, którzy też **obu oszustów aresztowali i odstawili do więzienia.**

Znaleziono jednak przy nich **jedynie 1000 dolarów,** resztę zaś, jak się później okazało tak zręcznie przy sobie ukryli, iż podczas osobistej rewizji banknotów tych nie ujawniono.

Razem z oszustami siedział pod kluczem niejaki Mozes Cwilich, który odsiadywał karę za przemytnictwo. Ponieważ C. miał wkrótce odzyskać wolność, **bankowcy powierzyli mu 5000 dolarów, aby przechował je aż do czasu, gdy wyjdą z więzienia.**

Jednakże C. wyjechał do Polski wobec czego wysłano za nim gończe listy. I oto **onegdaj władze bezpieczeństwa publicznego ujęły Cwilicha w domu nr. 19 przy Alei 1-go Maja w Łodzi.**

Aresztowany jednak oświadczył, że **za dolary kupił towar,** wobec czego urząd śledczy, idąc za jego wskazówkami, poszukuje tego towaru. (bip.).

Patenty akcyzowe.

W „Dz. Ust." nr. 95 ogłoszone zostało rozporządzenie rady ministrów w przedmiocie rozszerzenia na cały obszar Rzeczypospolitej Polskiej postanowień ros. ustawy akcyzowej na fabryki trunków wyrobów ze spirytusu, drożdży oraz na zakłady sprzedaży trunków: dalej na wyrób zapałek i gilz (tutek papierosowych).

Od zakładów sprzedaży trunków opłata od patentów jest następująca:

Od zakładów restauracyjnych, posiadających prawo do sprzedaży wódek i innych trunków w naczyniach zamkniętych i na kieliszki: I-go rzędu I klasy 120.000, II-ej kl. 90.000, III-ej kl. 60.000, II-ego rzędu I-ej kl. 60 000, II-ej kl. 45.000, III-ej kl. 30.000.

Od zakładów, posiadających prawo do sprzedaży wszelkich trunków wyłącznie w naczyniach zamkniętych: a) detalicznie: I-ej kl. 60.000, II-ej kl. 45.000, III-ej kl. 30.000, b) hurtowo: I-ej kl. 120000 II-ej kl. 90.000, III-ej kl. 60.000.

Od zakładów, posiadających prawo do sprzedaży wyłącznie wina zarówno w naczyniach zamkniętych, jak na kieliszki: I-ej kl. 9.000, II-ej kl. 6.000, III-ej kl. 4.500.

Od zakładów, sprzedających wyłącznie piwo, porter i miód w naczyniach zamkniętych: I-ej kl. 4.500, I-ej kl. 3.000, III-ej klasy 1.500.

Od tychże zakładów za prawo wyszynku takich trunków dodatkowo: I-ej kl. 9.000, II-ej kl. 6.000, III-ej kl. 4.500.

Od bufetów, posiadających prawo do sprzedaży wszystkich trunków: a) przy teatrach, cyrkach, wyścigach, wystawach, klubach, lokalach zamkniętych itp. I-ej kl. 15.000, II-ej kl. 10.000, III-ej kl. 7.500; b) na balach, zabawach itp. I-ej kl. 2.000, II-ej kl. 6.000, III-ej kl. 4.000.

Od karczem i domów zajezdnych, posiadających prawo sprzedaży wszystkich trunków I-ej kl. 60.000, II-ej kl. 45.000, III-ej kl. 30.000.

Od hurtowych składów piwa, wina i miodu I-ej kl. 40.000, II-ej kl. 30.000, III-ej kl. 20.000.

—:—

Wypadki.

Zamach samobójczy. Celem popełnienia samobójstwa napiła się jakiegoś płynu trującego Antonina Popielnik, zam. na Bałutach przy ul. Spacerowej Nr. 10. Denatkę odwiózł lekarz pogotowia do szpitala przy ul. Drewnowskiej. (bip).

Kradzieże. Do mieszkania Dory Etnau przy Alei 1 Maja 39 dostali się za pomocą podrobionych kluczy złoczyńcy i skradli różnych rzeczy na sumę pół miljona mk. (bip).

Kryminalistyka.

Zbrojny napad bandycki. Onegdaj przed północą na mieszkańca wsi Kazimierz gm. Stare Miasto Józefa Jagielskiego i na Marjannę Jędros napadło 3 bandytów, uzbrojonych w siekierę i kije, przyczem poranili oni Jagielskiego. Napadniętym bandyci zrabowali 20.000 mk. Zawiadomiona o powyższem policja zarządziła energiczny pościg, dzięki czemu ujęto jednego z nich, mieszkańca gm. Dobrocin, Stanisława Kałużnego, i odesłano go do dyspozycji sędziego śledczego. (bip).

B. P.

Manassy Kalecki

zmarł w Berlinie dnia 4 listopada po długich i ciężkich cierpieniach.

Wyprowadzenie zwłok z dworca Łódź-Fabryczna na cmentarz żydowski odbędzie się dziś, we wtorek, dnia 14 listopada o godz. 11-ej.

W głębokim bólu

Żona, dzieci i rodzina.

Uprasza się o nienadsyłanie wieńców i nieskładanie kondolencji. 16068—1

Szefowi naszemu p. Maurycemu Taumanowi z powodu śmierci matki Jego

b. p. Nechumy Tauman

składają wyrazy serdecznego współczucia

Współpracownicy
Domu Handlowego, Maurycego Tauman.

16067—1

Po długich i ciężkich cierpieniach zmarła wczoraj rano, dnia 13 b. m., przeżywszy lat 46

B. P.

Gustawa z Szykierów Halberowa

Wyprowadzenie drogich nam zwłok odbędzie się dziś, we wtorek, o godz. 1 i pół po południu, z domu żałoby przy ulicy Cegielnianej Nr. 61, o czem zawiadamia w głębokim smutku pogrążona

RODZINA.

16028—1

Z powodu śmierci **nieodżałowanego kolegi**

B. P.

ABRAMA BERA BIRNBAUMA

składamy rodzinie najserdeczniejsze wyrazy współczucia.

Koledzy i Koleżanki
uczący w 3-ch gimn. żyd. Tow. Żyd. Szkół Średnich w Łodzi

16041—1

B. P.

Manassy Kalecki

członek Związku Ekspedytorów, zmarł dnia 4 b. m.

Wyprowadzenie zwłok nastąpi we wtorek dn. 14 b. m. z dworca kolei Łódź-Fabryczna o godz. 11 rano.

O liczne przybycie członków prosi

Zarząd Związku Ekspedytorów.

6052—1

Kierowniczce naszej p. Sarze Czernikowskiej z powodu śmierci Jej

Matki

wyraża serdeczne współczucie

Personel szkoły powsz. № 8, w Zgierzu.

6058—1

PODZIĘKOWANIE.

Wszystkim tym, którzy raczyli oddać ostatnią posługę drogim nam zwłokom, przedwcześnie zmarłej

b. p. Ernestyny z Friedów Czernikowskiej

serdeczne „Bóg zapłać" składają **Mąż i dzieci.**

6066—1

Z powodu zgonu Ojca p. Geni Berlinówny

Adolfa Berlina

wyrażamy jej oraz rodzinie najgłębsze współczucie UNAGEROWIE.

Z powodu śmierci kochanego kuzyna

b. p. Abrama-Bera Birnbauma

(Kompozytora)

składamy rodzinie wyrazy szczerego współczucia

Kuzynostwo Frenkiel.

6017—1

Teatr i muzyka.

—o—

Dzisiaj teatr miejski daje „Peer Gynt" H. Ibsena z Adwentowiczem na czele. Będzie to jedno z ostatnich przedstawień „Peer Gynta", ponieważ wkrótce ustępuje on arcydziełu Słowackiego „Horsztyńskiemu". We środę na dochód Związku b. legjonistów dana będzie „Nina" L. Kampfa.

Ruch wydawniczy.

„Wielka mapa Rzeczypospolitej Polskiej" 1:750000. Nomenklaturę opracował dr. Adam Tomaszewski. Z podziałem na województwa i powiaty. --- Wydanie czwarte. Nakład księgarni polskiej B. Połonieckiego we Lwowie. Mapa ta, która była wyczerpana przez prawie pół roku, ukazała się obecnie w nowem wydaniu. Z przyjemnością można stwierdzić, że każde nowe wydanie tego wydawnictwa wykazuje nowe szupełnienia i udoskonalenia. Zarówno forma zewnętrzna, jak i opracowanie, stoi na prawdziwie europejskim poziomie.

„Mapa Europy polityczna" 1:12000000 w 9 kolorach. Ukazało się właśnie 2 wydanie tej małej porędznej a taniej mapy. Służy ona zarówno jako mapka szkolna i jako orjentacyjna dla czytelników gazet.

Inż. Władysław Skwarczyński: „Podręcznik Budowlany" wraz z analizą cen. Wyd. drugie. Znacznie pomnożone i przerobione.

„GŁOS POLSKI" Łódź 14 listopada 1922.

Tendencje oszczędnościowe w Japonji.

Rząd japoński po długich wahaniach zdecydował się nareszcie na energiczną kampanję oszczędnościową. Rząd pragnąłby zniżyć ceny, a opinja publiczna niezupełnie się na to zgadza.

Od dłuższego już czasu agenci rządowi zawzięcie agitują w tym kierunku, ale japończycy nie posiadają już dawnego zaufania do suggestji i planów rządu.

Jedynym skutkiem tej agitacji jest na razie silna niechęć japończyków do towarów zagranicznych, przyczem wszystkie rzeczy przychodzące z zagranicy uważane są za artykuły zbytku.

Specjalnie słaby jest wwóz gotowych rzeczy i towarów, co wobec nieszczególnego stanu przemysłu japońskiego, jest rządowi bardzo na rękę.

Rząd rozwija także bardzo energiczną agitację, by skłonić ludność do wprowadzenia specjalnych oszczędnościowych dni. Gdyby projekt ten mógł być urzeczywistniony, Japonja zyskałaby olbrzymie sumy.

Nakłaniając ludność do oszczędności, rząd jednocześnie obiecuje wprowadzić różne ulepszenia środków lokomocji i transportu, sprowadzenie nowych wagonów i urządzenie przedziałów chłodzących, naprawę kolejek lokalnych i zniżkę opłat transportowych dla artykułów pierwszej potrzeby.

Opozycja odpowiada na te wszystkie obietnice tem prostem i słusznem rozumowaniem: że ulepszenie lokomocji i transportu jest rzeczą normalną a nie premją za oszczędność, a rząd powinien był nie dopuścić do przesilenia, gdyż posiadał wszystkie środki po temu.

Innym środkiem dla poprawy stosunków jest powiększenie ilości rynków zbytu. W tym celu rząd uczynił już liczne zarządzenia i między innemi obiecał miastu Osaka wszystkie niezbędne sumy na budowę ogromnych hal centralnych.

W bardzo wielu miastach rząd nakazał drobnym kupcom zniżkę cen o jakie 10 procent. Wielcy producenci farb w Osaka także zmuszeni będą zniżyć ceny, które na razie są nadmiernie wyśrubowane. Najpoważniejsze pismo handlowe Japonji „Chugai Shogyo Shimpo" zgadza się w ogólności z planami rządu, zarzucając mu tylko, że 10 procentowa zniżka nie prowadzi do celu, gdyż dla jakiej takiej sanacji stosunków niezbędna jest conajmniej 30 procentowa zniżka.

Koszta produkcji są w Japonji bardzo wysokie, a konkurencja zagranicy przedstawia się narazie dosyć groźnie. Pomimo to, pismo owo, zresztą zawzięty zwolennik protekcjonizmu, także nie znajduje radykalnych sposobów, któreby zaradziły złemu.

Przed wojną, gdy ceny ryżu były nadmiernie wysokie, rząd japoński zniósł cło na ryż zagraniczny, jakkolwiek wielcy obszarnicy posiadają w Japonji duże wpływy polityczne. Obecnie rząd zamierza znieść cło na przeróżne inne artykuły spożywcze, co wywołało duże zadowolenie wśród ludności. Rząd zaprzestanie także popierać zakłady przemysłowe produkujące farbę i glicerynę, gdyż przyczyniają się one do podniesienia kosztów produkcji w innych dziedzinach japońskiego przemysłu.

Jakkolwiek bank państwowy posiada dosyć złota by pokryć będące w obiegu banknoty, to pomimo tego daje się zauważyć dosyć znaczna inflacja. Z tego powodu emisja nowych banknotów zostanie wstrzymana.

Od dłuższego już czasu istnieją w Japonji obostrzenia regulujące sposoby wypłat za towary importowane. Płacenie złotem jest wzbronione, gdyż rząd pragnąłby cały zapas złota zatrzymać w kraju. Pomimo to, import nie zmniejszył się.

Agitacja oszczędnościowa rządu, wyrażająca się najlepiej w wykrzykniku: — spożywajcie mniej ryżu — i przypominająca angielskie wojenne nawoływania: — jedzcie mniej chleba —, nie przyniosła pożądanych rezultatów. Japończycy spożywają coraz większe ilości ryżu, jakkolwiek ryż nieszczególnie wpływa na zdrowie i wzrost ludności i wszelkie inne pożywienie byłoby w obecnych czasach odpowiedniejsze. W miastach wypiekany jest chleb niesmaczny i w złym gatunku, a kartofle, które byłyby najtańsze nie znajdują zupełnie zwolenników. Zresztą na punkcie swego pożywienia zachowawczy japończyk nie poddaje się żadnym wpływom.

Każdy baczniejszy obserwator z łatwością może skonstatować, że Japonja zanienia się szybko w państwo par excellence kapitalistyczne. Wielki przemysł i banki tworzą trusty, które opanowują wszystkie rynki, ceny stają się coraz wyższe a proletarjat coraz liczniejszy.

Przyszłość pokaże czy obecne plany i projekty rządu japońskiego dadzą pożądane rezultaty.

Zmniejszenie płac zarobkowych w Anglji.

Gdy przed rokiem przemysł angielski począł planowo zmniejszać płace zarobkowe, natrafił on na silny sprzeciw ze strony związków zawodowych. Aczkolwiek strejki zdarzały się stosunkowo rzadko, pozostawiały one jednak po sobie długotrwałe i uciążliwe pertraktacje taryfowe, jak również atmosferę przepełnioną rozgoryczeniem i wojowniczością. — Stosunki te od pewnego czasu zasadniczo się zmieniły. Zmniejszenie płac, przeprowadzane powoli, ale systematycznie, dokonywa się obecnie znacznie łagodniej, przynajmniej takie informacje otrzymuje opinja publiczna. O rozmiarach zniżki płac donosi bardzo dokładnie ostatni numer pisma „Economist". Według tych informacji zostały uskutecznione w czasie od 1 stycznia do 30 września b. r. następujące zniżki płac tygodniowych: u górników o 50 szylingów, u metalowców o 3 funty, u robotników budowlanych o 29 szylingów, w przemyśle włókienniczym o 1 funt szt., w robotnikach dokowych 1 i pół funta szt., u transportowców i robotników rządowych około 17 szylingów.

Przeciętne płace w angielskim przemyśle były w dniu 30 września 1922 roku zaledwie o 75 do 80 procent wyższe od płac przedwojennych, podczas gdy w końcu 1920 roku różnica ta wynosiła jeszcze 180 procent. Było to oczywiście możliwe tylko z tego względu, iż koszta utrzymania obecnie w stosunku do przedwojennych spadły prawie w tym samym stosunku.

W końcu września 1922 roku wskaźnik drożyzniany był zaledwie o 28 procent wyższy od stanu z 1913 roku; natomiast w końcu 1920 roku wynosił 176 procent.

Angielskie pismo fachowe przypuszcza, iż to potanienie kosztów utrzymania stało się możliwe jedynie dzięki zmniejszeniu płac zarobkowych, pod warunkiem, że przemysł angielski będzie mógł wkrótce znowu skutecznie opanować rynki światowe. Przemysł węglowy i metalowy już w widoczny sposób w tym kierunku podążają; dla innych gałęzi przemysłu należy tego rozwoju w krótkim czasie oczekiwać. W związku z tem czyni „Economist" ciekawą uwagę. Dowodzi on mianowicie zasady, iż obecnie koszty utrzymania nie mogą być już więcej miernikiem, lecz odwrotnie, koszta utrzymania muszą się stosować do płac, które ze swej strony *zależą od wydajności produkcji.*

W swoim czasie twierdziło się, że płace nie mogą się więcej stosować do minimum egzystencji, lecz do rozporządzalnej ilości dóbr posiadanych do rozdziału.

Oczywiście, to przeciwstawienie musi być w ten sposób dopełnione, iż zastosowanie tej gospodarczo zupełnie słusznej teorji płacy, jest dla Anglji zupełnie nieaktualne, gdyż zapewnia ona robotnikom i tak zupełnie normalny tryb życia, nie szkodząc tem zupełnie innym warstwom społecznym, jak to jasno wykonuje stosunek płac zarobkowych i wzrostu drożyzny w różnych okresach czasu.

J.

Nowy projekt uposażenia i podatków.

Pensje urzędnicze i wysokość podatków będą regulowane według orzeczeń komisji statystycznej.

Delegacja urzędników państwowych, którzy w tych dniach złożyli memorjał o przyznanie urzędnikom podwyżki w wysokości 50 proc., otrzymała z min. skarbu odpowiedź, że obecnie opracowywany jest nowy projekt uposażenia, oparty na ruchomym mnożniku.

Pensje będą podnoszone automatycznie według wzrostu drożyzny, określonego przez komisję statystyczną.

Ponieważ pensje urzędników, zarówno jak i podatki, nie doganiają wzrostu drożyzny, przeto **nowy projekt przewiduje regulowanie i wysokości podatków według mnożnika urzędu statystycznego.**

W ten sposób ubezpieczona będzie stałość budżetu państwowego i szybkie wnoszenie podatku.

—:—

Angielskie rozporządzenia ochronne przeciwko firmom niemieckim.

Poselstwo angielskie w Berlinie poleca firmom angielskim, które są w stosunkach handlowych z Niemcami, aby przy zawieraniu tranzakcji stosowały się do następujących przepisów ochronnych:

1) Angielski kupiec powinien oznaczyć ścisły termin dostawy i zgadzać się tylko na bardzo krótkie przekroczenie terminu w wypadkach nieprzewidzianych.

2) Musi domagać się ścisłych i pewnych cen, nie zgadzając się na stosowane często warunki „z zastrzeżeniem". Firmy niemieckie zwykły oznaczać ścisłe ceny, jeśli zagraniczni nabywcy energicznie się tego domagają.

3) Nabywca winien złożyć *zabezpieczenie swych płatności* w jednym z pierwszorzędnych banków niemieckich, i jeśli zamówienie nie będzie wykonane, powinien żądać zwrotu tego zabezpieczenia w walucie zagranicznej.

4) Nabywca powinien żądać zabezpieczenia, iż firma niemiecka wystara się o zezwolenie na wywóz w ściśle określonym terminie.

Wreszcie nabywca powinien się zastrzec, iż w razie jakiegoś nieporozumienia, rozstrzygnie sprawę sąd polubowny, składający się z członków izby handlowej.

---

1)

Karol Fourier

jako krytyk ustroju gospodarczego.

(W 150 rocznicę urodzin).

Współczesny czytelnik publicystyki ekonomicznej nie powinien się zamykać ani wyłącznie we wskazaniach z praktyki życia gospodarczego, ani nawet w tych czy w innych wskazaniach z teorji. Musi on mieć pogląd na cały rozwój myśli ekonomicznej.

Dlatego sądzimy, że będzie użytecznem przypomnienie ciekawych nauk Karola Fouriera, który był jednym z przodowników krytyki nowoczesnego układu gospodarczego.

I.

W r. 1772 urodził się w Besancon we Francji w rodzinie skromnego kupca przyszły krytyk ustroju społecznego, Karol (Franciszek Marja) Fourier.

150 lat upłynęło już od przyjścia na świat myśliciela, który w dziełach swych napiętnował początki schaotyzowanego industrjalizmu, wyrządzającego krzywdy społeczeństwu, a ślad genjuszu Fouriera utrwalił się aż do naszych czasów. Z pośród przodowników reformy gospodarczej w duchu zrzeszeniowym należał Fourier do najwydatniejszych. Stworzył on pierwszą naukową doktrynę, krytykującą ustrój wolnego współzawodnictwa.

Fourier wysunął się na widownię niemal równocześnie z Saint-Simonem, tak samo krytykiem zaczątków kapitalizmu. Saint-Simon, potomek arystokracji, bujna, nieco awanturnicza natura, przerastał Fouriera entuzjazmem, namiętnym temperamentem i bezpośrednim wpływem na liczne zastępy owoczesnej inteligencji. Idee Saint-Simona fascynowały jego uczniów. Stworzył on niemal nowy kościół przykazań moralno-społecznych.

Inny był charakter prac Fouriera. Myślał i tworzył w odosobnieniu. Zajmował skromne stanowisko pracownika handlowego. Żył bez rodziny i bez apostołów, którymi otoczony był Saint-Simon. Mała tylko garstka przyjaciół stykała się z nim bliżej. Nie przemawiał do tłumów. Stopniowo dopiero dzieła nadawały rozgłos jego ideom. A u współczesnych nie budził zachwytu.

Należał do przodowników myśli postępowej, których naokół szkalowano i zniesławiano. Przeciwnikom swym dawał zresztą sposobność do pozornie usprawiedliwionych zarzutów. Ten cichy i zamknięty w sobie człowiek posiadał bowiem butną dumę nowatora wiedzy. Chcą przeniknąć całą wszechwiedzę, niekiedy się błąkał i ogłaszał kosmogeniczne teorje, pozbawione pełnego uzasadnienia.

Nauki Fouriera tworzyły razem encyklopedję wiedzy: naukę o Bogu, filozofję historji i cywilizacji, dzieje stworzenia świata, wskazanie rozwoju całej przyrody. W niektórych przewidywaniach dochodził do fantastycznych rojeń, jak naprz., że człowiek, zwierzę a nawet natura martwa mają przed sobą nadzwyczajne, czarodziejskie metamorfozy, że wszechświat w przyszłości ukształtuje się jako wielka kraina radości powszechnej. — Szczególne wizje, które były cząstką jego nauk, urabiały mu w pewnych kołach sławę obłąkańca. Sam jednak prostował własne pomyłki, tłomacząc je umysłu popędem do wgłębiania się w tajemnicę wszechbytu.

Był to atoli naogół intelekt intuicyjny, szukający prawd nie tylko na drodze racjonalistycznego myślenia i empiryzmu. W krytyce, w rozbiorze urządzeń społecznych posiadał niepospolicie bystry zmysł spostrzegawczy, genjalną wnikliwość.

Niesłusznie zaliczono go też do utopistów. Chyba, że miano to przysługuje wszystkim myślicielom, którzy wyprzedzają swą epokę, odsłaniając przyszłość.

Prócz wskazań dotyczących reform społecznych, Fourier bodaj jeden z pierwszych zajmował się badaniem cywilizacj i w tej dziedzinie poczynił ważne spostrzeżenia. On to jeszcze przed Morganem określił cywilizację jako okres, który dał początek ustrojom terytorjalnym, państwu i nowej organizacji gospodarczej ze zróżniczkowaniem społecznem a zarazem z wyższym polotem. Nadto próbował ująć rozwój kultury w racjonalną klasyfikację. Na te ważne spostrzeżenia naukowe współcześni nie zwrócili dostatecznej uwagi. Mają one jednak związek z całą ewolucją życia ekonomicznego.

* * *

Fourier wychowywał się w warunkach, które mogłyby spaczyć jego umysł. Ojciec, kupiec korzenny w Besançon, wprzągł 6-letnie dziecko do obsługi swego sklepu. Jednocześnie mały Karol uczęszczał do szkoły i tam zdobywał pierwsze nagrody za ćwiczenia z poezji łacińskiej. Lecz główną szkołą jego było życie i samouctwo. Przedewszystkiem ów handel ojca już za pacholęcych lat oświecił go, czem jest kupiectwo. Sprzedawano tu zepsute, zwietrzałe towary a karcono dziecko, gdy w swej naiwności chciało wskazywać nabywcom lepsze przedmioty w sklepie. Wtedy Fourier nabrał już uprzedzeń do rzemiosła kupieckiego. Los jednak związał go z tym zawodem na całe życie. Wbrew jego skłonnościom, ojciec zmusił go, by po ukończeniu szkoły wstąpił jako praktykant do handlu kolonjalnego w Lyonie. Tu dopiero przekonał się, czem jest wielki obrót handlowy. Pryncypał jego kazał spalić część ładunku kawy i wrzucić do morza, aby móc znaczne swe zapasy wyprzedać po wysokich cenach.

Fourier chciał się wyrwać z tego otoczenia, ale utraciwszy w rewolucji schedę po rodzicach, musiał do końca życia wytrwać w tym zawodzie, jako pomocnik handlowy, czyli, jak sam się wyrażał, jako „sergeant de boutique" (subjekt w sklepie). Spełniając to zajęcie nawet sumiennie, uważał je jednak za ciężar losu.

Od r. 1808 poświęcił się zarazem działalności pisarskiej. Wydał wtedy dzieło p. t. „Theorie des quatre mouvement" (Teorja czterech ruchów), w którem potępia współczesny ustrój przemysłowy, jako „jedną z największych chimer". To filozoficzne dzieło niekiedy przeniknione nadmiernie wysokiem wyobrażeniem autora o swej wielkości, jest już pośrednio pierwszą głęboką krytyką ustroju o zaczątkach kapitalizmu.

Lata 1805—1835 były okresem bardzo płodnej twórczości Fouriera. — Po „Teorji czterech ruchów" ogłosił „Theorie de l'unite universelle" (Teorja jedności powszechnej"), „Le nouveau monde industriel et societaire" (Nowy świat przemysłowy i społeczny). i „Fansse Industrie" (Fałszywy przemysł). — Są to główne jego dzieła. Całość tworzy 6 dużych tomów. Wśród pomniejszych prac na szczególne wyróżnienie zasługuje „Association Domestique" (Traktat o robotniczych stowarzyszeniach), gdzie Fourier bliżej rozwija ideę swojego falansteru".

Działalność twórcza Fouriera obejmowała obfity w zawrotne dzieje okres Francji: pierwsze cesarstwo, restaurację, rewolucję 1830 r., oraz początki panowania Ludwika Filipa. Cała ta ewolucja zapładniała jego umysł. Wsłuchiwał się jednak głównie w tętna rozwoju społeczno-gospodarczego, w rosnący i tryumfujący industrjalizm, który za Ludwika Filipa poczynił już znaczne postępy. W „Fałszywym przemyśle", wydanym w r. 1835, z największą mocą napiętnował nieokiełznaną konkurencję jako przejaw systemu, protegującego chciwą inicjatywę spekulacyjną.

Zaznaczyć należy, że wpływ jego trafnej krytyki przeniósł się jeszcze na rewolucję r. 1848, choć wtedy już Fourrier od 11-stu lat spoczywał w mogile.

St. A. Kempner.

—:—

Rynek pieniężny

Giełda warszawska.

Gotówka.

Dolary Stan. Zjedn. 16200—16100.

Czeki i wpłaty.

Belgja 960—955.
Berlin 2.00—1.98.
Gdańsk 2.00—1.98.
Londyn 72700—72400.
Nowy Jork 16200—16100.
Drobne dolary 16160—16000.
Paryż 1030—1045.
Szwajcarja 2975—2965.
Praga 517.50
Wiedeń 22.00

Listy zastawne.

Miljonówka 1750—1700.
4 i pół proc. listy zast. ziemsk. za 100 rubli 580.
4 i pół proc. listy zast. ziemsk. za 100 marek 58.75.
5 proc. oblig. m. Warszawy 370.

Akcje.

Bank Dyskontowy 14000.
Bank Kred. Warsz. 10500—10400.
Bank przemysłowy 1500
Bank zj. z. polsk. 5850.
Bank Handlowy 24000
Bank ziemski kred. lwow. 850
Bank Zachodni 13500—14500.
Zw. Sp. Zarobk. 6450
Częstocice 395000
Firley 4400.
Węgiel 67500
Modrzejów 51000
Zieliński 7000
Starachowice 25500—32000.
Żyrardów 535000.
Bracia Jabłkowscy 5000
Haberbusch 45000
B-cia Nobel 1500—16500
Hurt 4800.
Cukier 322500.
Drzewo 3150
Lilpop 43500
Ostrowiec 48000
Rudzki 18000—21500
Karasiński 4400
Parowozy 4500
Borkowski 4150.
Żegluga 1850
Nafta 3000—3250.
Cegielski 38000—34000

Ceduła giełdy pieniężnej w Łodzi

Łódź, dnia 13 listopada.

Dolary St. Zjednoczonych (gotówka) w płac. 16.150, w żąd. 16.200, tranz. 16200.

Franki belgijskie (gotówka) w płac. 950, w żąd. 955.

Franki francuskie (czeki) w płac. 1035, żąd. 1050, w tranz. — —

Franki szwajc. (czeki) w płac. 2.955, w żąd. 2.975.

Korony austr. (got.) w płac. 0.21,50, w żąd. 0.22, w tranz. ——

Korony czeskie (got.) w płac. 505, w żąd. 510, tranz. —.

Marki niem. (got.) w płac. 1.97,50 w żąd. 2.12,50, tranz. 2.10.

Marki niemieckie (czeki) 1.97,50, w żąd. 2.05, tranz. 2.00.

Miljonówka w płac. 1700 w żądaniu 1750, tranz. —

Czarna giełda w Łodzi.

Wczoraj na nieurzędowej giełdzie w m. Łodzi tendencja była spokojna, obroty małe.

Kursy kształtowały się następująco:

Dolary 16100—16020—16000.
Funty 71500.
Franki fr. 1030
Franki belg. 950.
Franki szwajc. 2850.
Marki 2.10.
Kor. austr. 0.22.
Kor. czesk. 510.
Liry 700.
Leje 90.
Miljonówka 1800.
Wiedeń czeki 0,22.0,21.
Berlin czeki 2.00—1.95.

Z czarnej giełdy warszawskiej.

Wczoraj na warszawskiej giełdzie nieurzędowej notowania były następujące:

Dolary 16,150
Marki niem. 2.25
Franki fr. 1055
Funty 71000.
Ruble złote 840 000
Ruble srebrne 5.600
Bilon 2.600

Urzędowa giełda gdańska.

GDANSK, 13 listopada (Tel. wł. „Głosu Polsk."). — Na dzisiejszem zebraniu giełdy gdańskiej notowano:

Nowy-Jork 7755,56—7794,49
Londyn 34164,37—34335,63
Holandja 3052,35—3067,65
Paryż 500,74 — 503,26.
Marka polska 50,12 — 50,38.
Wypłaty na Warszawę 50,87—51,13.
Wypłaty na Poznań 50,62 — 50,88.

Urzędowe notowania w Berlinie.

Otwarcie giełdy.

BERLIN, 12 listopada (Tel. własny „Głosu Polsk."). Na urzędowej giełdzie berlińskiej notowania były następujące:

Amsterdam 3192—3208.
Bruksela 488 80—491.20
Chrystjanja 1526.17—1533.83.
Kopenhaga 1645.87—1654.13.
Sztokholm 2194.50—2205.50.
Helsingfors 201.49—202.51.
Medjolan 364.08—365.92.
Londyn 36408.75—36501.25
New-Jork 8104.68—8145.32
Paryż 515.20—518.80
Zurych 1476.30—1483.70
Praga 254.36—255.64
Warszawa 51.
Marka polska 50.77—51
Tendencja chwiejna.

Zamknięcie giełdy.

BERLIN, 13 listopada. (Tel. własn.)

Holandja 3075
Chrystanja 1450
Kopenhaga 1580
Belgja 470
Paryż 500
Nowy-Jork 7857
London 35000
Włochy 352
Zurych 1435
Praga 255

Nieurzędowe notowania w Berlinie.

BERLIN, 13 listopada. (Tel. własny) Po zamknięciu giełdy, notowania były następujące:

Londyn 372.
Nowy Jork 8300.
Belgja 495.
Praga 262 i pół.
Paryż 530.
Szwajcarja 1520
Holandja 3252
Włochy 372.
Warszawa 51 i pół.
Marka polska 51 i pół.

Stan Rachunków
Banku Ziem Kresowych
na dzień 1-go września 1922 r.

Obecnie: Powszechny Bank Depozytowy, Instytucja Centralna w Warszawie, ul. Długa Nr. 48.

Oddziały: Łódź, ul. Moniuszki Nr. 1. Równo, ul. Szosowa Nr. 66. Grodno, ul. Hoovera Nr. 6.

STAN CZYNNY.

Kasa	Mk.	100.076.418.10
Polska Krajowa Kasa Pożyczkowa	„	10.172.811.91
Dewizy i Pieniądze zagraniczne	„	47.626.046.—
Papiery wartościowe własne	„	10.888.834.15
Weksle zdyskontowane	„	312.047.696.—
Otwarty kredyt	„	60.603.120.—
Korespondenci Loro Mk. 303.936.688.— „ Nostro „ 1.041.262.971.50	„	1.345.199.659.50
Różni za udziel. gwarancje „ 28.500.000.—		
Rachunki z Oddziałami	„	280.784.210.30
Weksle i inne dokumenty do inkasa	„	205.058.845.21
Ruchomości	„	26.650.489.—
Rumy Przechodnie i Koszty zwrotne	„	179.532.999.60
Różne rachunki	„	54.511.169.—
Koszty Handlowe	„	89.822.839.10
	Mk.	2.722.975.137.87

STAN BIERNY.

Kapitał zakładowy	Mk.	100.000.000;—
Kapitał zapasowy	„	6.000.000.—
Wkłady	„	227.608.617.20
Redyskonto weksli	„	31.089.869.—
Korespondenci Loro Mk. 135.062.713.55 „ Nostro „ 966.638.677.50	„	1.101.701.391.05
Udzielone gwarancje „ 28.500.000.—		
Rachunki z Oddziałami	„	162.888.384.—
Różni za inkaso	„	234.903.210.—
Sumy przechodnie i Koszty zwrotne	„	606.314.421.31
Przekazy do opłaty	„	10.590.764.16
Różne rachunki	„	93.646.754.—
Prowizja i Procenty	„	148.231.704.15
	Mk.	2.722.975.137.87

SEZON 1922-23.

Orkiestra Filharmoniczna w Łodzi.

Zarząd i Sekretarjat: Piotrkowska 79)

SALA FILHARMONJI, Dzielna 20.

II Cykl abonamentowy

W poniedziałek, dn. 20 listopada r. b. o g. 8.15 w.

7-y Wielki Koncert Symfoniczny (I z cyklu)

DYREKCJA: **W. Berdiajeff**

SOLISTA: **Antoni Hekking**

Wiolonczela. 6065—1

W programie: Aleksander Skriabin— Symfonja № 2. Saint-Saëns—Koncert wiolonczelowy.

Do ł. wiadomości! Zamówienia na następny cykl abonamentowy przyjmuje kasa № 2.

Sala Filharmonji, Dzielna 20

Sobota, dnia 18 listopada 1922 roku

na rzecz 057—1

„Domu Sierot“ Północna 38

Pierwsza Wieczornica Taneczna

oraz „Luna Park“ w Łodzi.

Mnóstwo atrakcji!!! — 2 orkiestry.

Początek o godz. 9 wiecz.

Obowiązuje strój wieczorowy.

Zakład zegarmistrzowski

Herc Russak

Piotrkowska 37

(wejście do składu lamp p. Burakowskiego)

przyjmuje wszelkie roboty w zakres zegarmistrzowstwa wchodzące. Reperacje **zegarów kontrolujących** dokonywa się w ciągu dnia. Na składzie **zegary kontrolujące firmy Bürk Söhne.** 223—5

Poważne Towarzystwo Transportowe

poszukuje do wydziału eksportowego

AKWIZYTORA

Inteligentnego i dobrze wprowadzonego w sferach handlowo-przemysłowych.

Pierwszeństwo mają reflektanci z praktyką ekspedycyjną.

Oferty z dokładnym życiorysem należy adresować do Admin. Głosu Polskiego“ pod lit. „Nr. 94“. 925—3

Akwizytor

(sprzedawca)

mający stosunki w branży tabacznej **poszukiwany.** Oferty pod „Tab“ do Adm. „Głosu Polsk.“ 981-2

„Precz z Tandetą“

Wszyscy kupujcie tylko u **Inwalidów Wojennych,** ul. Piotrkowska Nr. 183.

Obuwie własnego wyrobu damskie, męskie i dziecinne, jak również przyjmuje się reperacje wszelkiego rodzaju.

Spieszcie, a przekonacie się, że można kupić tanio dobre i ładne, a tem samem poprzecie **pracę Inwalidów.** 15853—3

Maszyny do pisania „Underwood“
Maszyny do liczenia „Triumphator,
Taśmy marki „Pelikan“
Kalki „ „Greif“
Amerykańskie meble biurowe
poleca 472-13

A. CHASINS, Łódź

ul. Wólczańska 37 (róg 6 Sierpnia.

Najnowsza Pracownia Haftów Ręcznych

Stelli Wolmanowej

Łódź, Piotrkowska 64, front II piętro poleca duży wybór sznelki i licki do haftu jako też story, kapy, obrusy gotowe oraz na zamówienie.

Ceny przystępne. Robota akuratna. 904—3

Okazja!

Sprzedam dużą rogową posesję w centrum miasta z 9-ma sklepami z powodu wyjazdu. Dotychczas roczny dochód koło 10 miljonów. Cena 200 miljonów. Oferty składać do Adm. „Głosu Polskiego“ sub. „E. E. 953—2

Ładnie i Prędko

uczy pisać kaligraf **L. BERMAN,** również poprawia wszelkie brzydkie charaktery pisma w ciągu 15 lekcji. Konstantynowska № 7. 064—2

„Czystość“

Piotrkowska № 44.

Przyjmuje się cyklinowanie, trocinowanie, froterowanie i woskowanie posadzek, czyszczenie wystaw i pakowanie okien, sprzątanie biur i mieszkań 12793—

KUPUJĘ

brylanty, złoto, srebro platynę itp., oraz wykonywuję wszelkie reparacje jubilerskie i zegarm.

A. Lewkowicz, Piotrk. 89. 060—1

Pracownik biurowy

(siła wykwalifikowana), korespondujący w języku polskim, dotąd na kierowniczem stanowisku w instytucji wojskowej poszukuje posady. Znajomość języka niemieckiego, księgowości i pisania na maszynie Oferty sub „Sumienny“ kierować proszę do admistr. „Głosu“. 044—1

Maszynę do pisania

z alfabetem polskim, mała, w dobrym stanie kupię. Zgłaszać się do firmy Lasternik i Żółtkowski, Cegielniana № 24, od godziny 4—6 po poł. 055—2

Ogłoszenia drobne.

Nauka i wychowanie.

(Za wyraz 40 mk.)

A. „Linguarum Schola“ Szkoły języków obcych Amblard et Deb. Pierwszorzędne zakłady typu Berlitza. Angielski, francuski, niemiecki. Małe komplety. Warunki i program do obejrzenia między 4—9. Oddział łódzki, Piotrkowska 120 477—31-n

A. „Linguarum Schola“ organizuje kursy języka niemieckiego. Piotrkowska 120 478—31-n

Frebianka-wychowawczyni z kilkoletnią praktyką poszukuje zajęcia na cały dzień bez spania, ewent. na kilka godzin. Oferty pod „Frebianka“ do „Głosu“. 0 9—1-n

Hebrajskiego udziela dyplomowany nauczyciel szkół miejskich Wiadomość: Chwat, ul Piotrkowska 64. 713—2-n

Nauczyciel gimnazjalny przyjmie prywatne lekcji w godz 6—8 wiecz. Specjalność: polonistyka: poztem—zakres szkoły średniej. Oferty do Głosu pod „Polonista“. 989—4-n

Polskiego konwersacji, języków obcych naucza szybko i gruntownie studentka. Nowo-Cegielniana 14, m. 2. 950-2-n

Pierwszorzędne biuro nauczycielskie Adamowiczowej, Piotrkowska 91, poleca nauczyciela języka angielskiego najnowszą metodą. 038—2-n

Student Uniwersytetu Warszawskiego przyjmie lekcje. Wiadomość: między 7—9, ul. 6 Sierpnia № 64 u Wiśniewskiego. 791-2-n

Student udziela lekcji, przysposabia szybko do egzaminu, Specjaln: polski, łacina. Piotrkowska 16, m. 22. 913—3-n

Kupno i sprzedaż.

(Za wyraz 60 mk.)

A.A.A. Kupuję meble, dywany, garderobę, maszyny do szycia. Płacę najlepiej! — Wajnreich, Benedykta 19 706 20-k

Aparat fotograficzny okazyjnie do sprzedania 13×18, klapkamera, popel anastygmat „Gerca“. Obejrzeć można od 5—8 wiecz. Kilińskiego № 195, m. 16, Szczeciński, 061—1-k

Aparat fotograficzny filmowy 6×9 (skrzynka) sprzedam za 20.000 mk. Benedykta 29, m. 5, od 3—5 w. 034—1-k

Do sprzedania: szafy, łóżka, stół, krzesła, kredens, otomana, szafka nocna, bieliźniarka, kołdry watowane oraz sypialnia. Wiadomość: Główna 9, m. 11, fr. III piętro. 887—3-k

Do sprzedania szafa, łóżko, otomana, umywalka i t. d. Prządzalniana № 37, od 4—6. 046—1-k

Futro damskie, popielice, czarny koronkowy jedwabny szal do sprzedania. Ul. Napiórkowskiego 59, ofic., I piętro. 058—1-k

Kupię wózek na resorach w dobrym stanie Gdańska № 64, A. Biegański. 075-3-k

Maszyny do szycia nowe, używane części, reperacje. B-cia Bürger, Piotrkowska 82. 15487-6-k

Obuwie—Boty dziecięce wykwintnej roboty, ul. Nawrot № 7, parter, lewa oficyna. 073—1-k

Okazyjnie do sprzedania palto karakułowe na lisach. Piotrkowska 118. Pracownia kwiatów sztucznych. 935-3-k

Pies, wilk, czystej rasy do sprzedania. Nowo-Targowa 20. 012—2-k

Pianino antyczne „Rönisch“ tylko dla amatora do sprzedania. — Piotrkowska 117, m. 29. 048—3-k

Pianino zagraniczne i kasy ogniotrwałe różnej wielkości, sprzedaję na dogodnych warunkach. Zawadzka 17, fr., II p. S. Sturm. 019-20-k

Posady i praca.

Poszukiwane.

(Za wyraz 40 mk.)

Kawaler, młody, przystojny, inteligentny poszukuje jakiejkolwiek posady, lub zajęcia. — Łaskawe oferty składać do admin. „Głosu“ pod „Posada 16034“. 24-1-pp

Krempelmajster, obecnie zamieszkały na Śląsku, z długoletnią praktyką i dobremi świadectwami poszukuje posady. Oferty proszę składać do „Głosu“ pod „Krempelmajster“. 045—1-pp

Panna inteligentna, uczciwa, poszukuje posady samodzielnej ekspedjentki, kasjerki, maszynistki. Oferty proszę do Głosu „Uczciwość pracy“ 049—1-pp

Zaofiarowane.

(Za wyraz 50 mk.)

Potrzebne są uczenice do robót szydełkowych Południowa 28, m. 26. 952—2-pz

Lokale i mieszkania.

(Za wyraz 60 mk.)

Odstąpię pokój z kuchnią w stronie Widzewa, wraz z meblami, przy tem oaterynа i warsztat stelmarski. Oferty do „Głosu“ pod „Okazja“. 901—3-m

Poszukuję pokoju umeblowanego lub nie. Płacę do 50,000 mies. — Oferty do „Głosu“ dla „D. J. 13“ 050—1-m

Pokój dla jednej osoby do wynajęcia. Oferty do „Głosu“ sub „Kawalerski“ 053-1-m

Pokój z prawem używania kuchni ustąpię małżeństwu. Oferty pod sub „Natychmiast 16068“ do adm. „Głosu“. 068—1-m

Przyzwoity młody człowiek, kawaler, poszukuje pokoju umeblowanego, możliwie śródmieście. Łaskawe zgłoszenia do „Głosu“ dla „K M.“ 938—3-m

Poszukuje się pokoju przy inteligentnej rodzinie z meblami lub bez. Cena obojętna. Oferty do administracji „Głosu Polskiego“ dla „Z. B.“ 889—3-m

Doniesienia rozmaite.

(Za wyraz 50 mk).

Akuszerka Pilpikowa przyjmuje zamówienia pań miejscowych i przyjezdnych. Piotrkowska № 132. 15854—10-d

Akuszerka B. Kozakiewicz, Cegielniana 8, Masaże. 000-0

Lalki reparuję, peruczki z naturalnych włosów główki niestłukące się. Nawrot 7, parter lewa oficyna, 077—1-d

Zaginęła koza. Odprowadzić za wynagrodzeniem, ul. Piotrkowska 109, Rogowy. 069-1-d

Zagubione dokumenty:

(Za wyraz 30 mk.)

Bialerówna Lola zgub. dowód osobisty, wyd. w Łodzi. 031—3-z

Bartosiewicz Jan zgubił pozwolenie na jazdę dorożką. 018—1-z

Grala Józefa zgub. paszport niemiecki, wyd. w Sieradzu. 023—3-z

Hermalin Herman zgubił dowód osobisty, wyd. w Łodzi. 051—3-z

Potrzebuję od zaraz czeladników stolarskich. Ul. Drewnowska № 30. 029—1-pz

Półtrolnik Antoni zgubił nadkartę, wyd. w w Widzewskiej Manufakturze. 036—1-z

Rydza Włodzimierz zgub. dowód osobisty, wyd. w Łodzi. 937—3-z

Szmidt Cezar zgub. dowód osobisty, wydany w Łodzi. 763-3-z

Tołada Antoni zgubił kartę od paszportu, oraz książeczkę ze związku, wyd. w Łodzi. 040—1-z

Z powodu choroby

sprzedam dom,

zawierający salę z 14 warsztatami ręczn. Wiadomość: ul. Długa 4, u gospodarza, od g. 4—7 pp. 019—2

PRENUMERATA: Miesięcznie M. 2.500.—, Kwartalnie Mk. 7.500.—. Za odnoszenie dopłaca się Mk. 150.—miesięcznie. Prenumerata przez pocztę miesięcznie Mk. 2.650. Zagranicą Mk. 3.600 miesięcznie.

OGŁOSZENIA: WYCZAJNE: 150 mk. za wiersz nonparelowy jednoszpaltowy NADESŁANE przed i w tekście 400 mk. po tekście 300 mk. za wiersz nonparelowy (str. 5 szpalt). NEKROLOGI: 250 mk. za wiersz nonp. (str. 5 szpalt). Zaręczynowe i zaślubinowe po mk. 20,000 po tekście Ogłoszenia zamiejscowe obliczane są o 50 procent, zaś firm zagranicz. o 100 proc. drożej od miejsc. Za terminowy druk ogłoszeń i ofiar administracja nie odpowiada.

W drukarni „Głosu Polskiego“, Piotrkowska 86.

Redaktor i wydawca Marceli Sacna.